

ספר
חסד
לאברהם

רדאמסק

האזינו
יום כיפור

רבות השתדלנו
להוציא דבר מתוקן מתחת ידינו,
בכדי להפיץ תורת רבינו הק' זיע"א.
וכבר נאמר שגיאות מי יבין,
ואך למותר שאם יש שגיאה
או שגגה ה"ו לתלות ברבינו הק'
אלא בנו העורכים
שלא ניתנה תורה למלאכי השרת.
נשמח להארות והערות.

הוצאת

חסד לאברהם

clradomsk@gmail.com

לאפשרויות הנצחה ועזרה
בהפצת תורת רבינו זיע"א
ולקבלת הגליון מדי שבוע במייל
ניתן לפנות למייל הנ"ל

גליון זה יוצא לאור
לזכות ג.ב.פ.
לכל מיילי דמיטב

עימוד: imud1153@gmail.com

לערב יום הכיפור

הגה עשרת ימי תשובה מכוונים נגד העשר ספירות, וערב יום כיפור הוא נגד צחינת חכמה, ויום כפור הוא נגד צחינת כתר, והאדם נריך לתקן צימים אלו מה שפגם בהם בכל השנה, ולכך הציווי לאכול ולשחות בערב יום כפור, כי 'ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם' (תהלים קיא, י), היינו כל מה שעושה, אפילו צעת עוסקו בצאריות, יהיה גם כן בהם 'שכל טוב', ולכך היה הציווי לאכול ולשחות בתשעה, להורות לאדם שזה נקרא חכמה, אם גם האכילה ושתייה הוא בקדושה.

ומחמת שיום כפור הוא נגד ספירת כתר, לכך אנו אומרים ארבע פעמים כתר ציום הכיפורים, להורות שנתקנה המדה הזאת על ידי מחילת עונות. והנה יש ארבע עולמות, אצילות בריאה יצירה עשיה, וכל עולם יש צחינת כתר, ולכך אומרים ד' פעמים להורות על תיקון הג"ל. וזה הכוונה 'שומע תפלה עדיך כל צער יצואו, דברי עונות גברו מני פשעינו אתה תכפרם' (תהלים סה, ג - ד), ומצואר

צמדרש (פסיקתא רבתי פסקא לג) 'עדיך' היינו כתרים, כי צני ישראל עושים עטרה וכתרים על ידי תפלתם, עיין שם (עי' זוה"ק ח"א קסז, ב ועי' חגיגה יג, ב ותוס' שם). ואמר הכתוב, הגם כי 'דברי עונות גברו מני', והאיך אנו זוכין לעשות כתרים למעלה, כי אם האדם מטונף היאך יוכל ליגע בכתר, אשר הוא קודש קדשים, אך זאת הוא מחמת 'פשעינו אתה תכפרם'.

מאמר חכמינו ז"ל (יומא פא, ב) 'כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה על הכתוב כאלו התענה תשיעי ועשירי', מכאן נוכל ללמוד כי העיקר הוא הכנה למצוה, והנה אם אדם אוכל בתשיעי, הוא להכין עצמו על ענוי של מחר, ומחמת זה נחשב כאלו התענה באותו יום, והנה מחמת זה נחשב כאלו התענה למחר גם כן, כי הכין עצמו לענוי של מחר. וכן מצואר בפירוש רש"י במסכת ברכות (ת, ב) 'מעלה עליו הכתוב, והכי קאמר קרא, הכינו עצמכם בתשעה

הגדול'. כמו שמצינו במדרש בראשית (רצה ג, ח) 'ויהי ערב - זה מעשיהם של רשעים, ויהי צוקר - זה מעשיהם של כדויקים, יום אחד - זה יום הכפורים', היינו כי מערב שהם מעשיהם של רשעים, נעשה יום על ידי מחילת עונותיהם ציום הכפורים.

וזו 'ומי יכילנו' היינו מי הוא זוכה לתשובה הנקראת 'מי' כידוע (עי' זוה"ק ח"ג קפה, צ), 'יכילנו' גמטריא ענו, כי ענו כתיב בתורה בלא יו"ד, היינו על ידי ענוה זוכה לתשובה עילאה. וזה 'נפשי לה' משומרים לצוקר שומרים לצוקר' (מהלים קל, ו), זה קאי על יום כפור שנקרא 'צוקר', כנ"ל, ולכך כתיב שני פעמים 'שומרים לצוקר', שגם מערב יהיה צוקר על ידי יום כפור, וצני ישראל שומרים ומנפים שיצוא יום זה, שילך ה'ערב' זו מעשיהם של רשעים, ויהיה 'צוקר' כאשר נאמר למטה 'והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו' (שם ח).

וזו הפירוש 'ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני ה' קרוצים אל ה' אלהינו יומם לילה' (מלכים א' ח, נט), כי מקודם התפלל 'וסלחת לעמך אשר חטאו לך ולכל פשעיהם אשר פשעו צך' (שם ט), וזאת היה ציום הכפורים וצפוקות, שאז הוא גמר התשובה, והיה מתפלל שיהיו 'קרוצים אל ה' יומם' היינו הקדושה, ו'לילה' היינו גם מעשיהם של רשעים יהיו

לחודש לענוי המחרת, והרי הוא צעיני כענוי היום', עד כאן.

ובן איתא בטור הלכות יום כיפור (תרו), 'תני ר' חייא וכו', ועניתם את נפשותיכם בתשעה לחודש וכו', ללמדך שכל האוכל וכו', כאלו התענה ט' וי' וכו', וציום שיאכלו וכו', כדי שיוכלו להתענות וכו'. דהנה שכר היראה הוא מחלה מן שכר האהבה, ואם האדם מסתכל לאהבת הקב"ה לצני ישראל, מזה בא האדם לאהבת השי"ת. ולכך מחמת שמהאכילה שצאותו העת בא לאהבת הקב"ה, נחשב כאלו התענה ט' וי', שמהתענית איך נראה לפנינו אהבת הקב"ה, אצל באכילה נראה לפנינו אהבת השי"ת לישראל, ומזה באים צני ישראל לאהבת הקב"ה, ולכך שכרו כפול מתענית שהוא רק יראה לצד.

כי גדול יום ה' ונודא ומי יכילנו (יואל ג, יא), וכתיב במדרש (תנחומא ושלח, צ) 'גדול יום ה' ונורא' זה יום הכפורים. ולבאר דהנה כתיב (מלאכי ג, כג) 'הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא לפני צא יום ה' הגדול והנורא', והנה לכך נקרא לעתיד לבוא 'יום הגדול', מחמת שלא יהיה ערב, דמצינו 'והיה לעת ערב יהיה אור' (זכריה יד, ז), ולכך גם יום הכפורים נקרא 'יום

אם על ידי צחינת מלכות לא תמחול לעונותיהם של בני ישראל, 'מי יעמוד', תמחול להם על ידי עולם הצינה הנקראת מ"י.

והנה כבר ביארתי (ע"י פר' דברים ועוד) כי תצת 'הן' הוא עולם הצינה, ויום הכפורים נקרא 'יום גדול', וזה כוונת הכתוב, כי ציום הכפורים מתעורר עולם הצינה, וזה 'הן' עוד היום גדול, היינו חוץ למחילת עונות על ידי רחל, וזה יהיה לעתיד לבוא, כמצואר צילקוט הנ"ל. והנה 'הן' עוד היום גדול, כי ציום הגדול היינו ציום הכפורים מעורר עולם 'הן', אף 'כי לא עת האסף המקנה' היינו כי לא עת לקיבוץ הגליות, ואמר הכתוב הענה לזה 'השקו האלף', השקו צגימטריא שפל עם הכולל, היינו שצני ישראל יהיו שפלים וענוים ציום הכפורים, וצזה 'ולכו רעו' היינו שהעונות ורעות ילכו מהם.

וידא והנה איל אחר נאחז בסבך בקרניו וילך אברהם ויקח את האיל ויעלהו לעולה תחת בנו (וירא כב, יג). לצאר, דהנה העקידה היתה ציום הכפורים, ומחמת העקידה זוכין בני ישראל ציום הזה לכפרת עונות, וכן אנו קוראין מיתת נדב ואביהו ציום הזה, כי מחמת שאנו מזכירין מסירת נפשים לה' נתכפרו לנו עונותינו.

'קרוצים אל ה'', ויצואו להקדושה על ידי שיהיה סליחה לעונותיהם [עיין צאר החיים פרשת ואתחנן זה לשונו, אומרים אנשי אמת כי צחינת הקדושה תקרא יום וצחינת הזרות תקרא לילה].

וזה הרמז במאמר חכמינו ז"ל הוצא בתנא דבי אליהו (רבה א), 'ימים יוצרו ולא אחד צהם' (תהלים קלט, טו) זה יום הכפורים לישראל. והנה הקרי הוא לו צוא"י, והכוונה 'ימים יוצרו' כי לכך נקראין 'ימים' לשון רבים, מחמת שיש צהם הפסק הלילה, אבל על ידי יום הכפורים יהיה 'לו אחד צהם', כי מימים שיש צתוכה לילות, יהיה יום גדול ויהיה יום אחד. וזה כוונת הכתוב (ויצא כט, ז) 'הן' עוד היום גדול לא עת האסף המקנה השקו האלף ולכו רעו', על פי המצואר צילקוט פרשת ויצא (ילקוט ש כט, קכג) צפסוק הקודם 'הידעתם את לזן צן נחור' (ויצא כט, ה), זה לשונו 'הידעתם את מי שהוא עתיד להתלצן עונותיהם של ישראל כשג, ויאמרו ידענו, ויאמר השלום לו, ויאמרו שלום, צאיזה זכות - צזכות והנה רחל צתו צזה עם האלף, והנה ידוע כי צחינת מלכות נקראת רחל, והיא השכינה הקדושה, ומחמתה מוחל הקצ"ה עונותיהם של ישראל. והנה מזינו צוהר הק' (ח"ג קפה, צ) צפסוק (תהלים קל, ג) 'אם עונות תשמר יה אדני מי יעמוד', כי

היינו שיהיו שניהם נכללים זה בזה, יראה צמדת הרחמים, הנרמו בהשם הוי"ה צ"ה.

כי ביום הזה יכפר עליכם וכו' מכל חטאתיכם וכו' (אחרי טו, ל). רמו הגם שפגם ח"ו צמדת היסוד הנקראת כל, גם זה נתכפר להם ציוס הזה, וזה הכוונה במדרש (פסיקתא רבתי הוספה א, ג) 'אתה פתחת בתשובה תחלה, חייך שכן בנך עומד ופותח בתשובה תחלה', היינו שראובן היה פותח בתשובה צענין היסוד, לכן גם הושע שהוא בן צנו אמר (הושע יד, ג) 'אמרו אליו כל תשא עון וקח טוב', היינו אף אם פגם צמדת 'כל', 'עון' הזה גם כן 'תשא', אם האדם מקבל על עצמו שמהיום ההוא והלאה 'יקח טוב', היינו מדת היסוד הנקראת 'טוב'. וזה 'והיתה זאת לכם לחקת עולם לכפר על בני ישראל מכל חטאתם' (אחרי טו, לד), היינו אם 'זאת לכם לחקת עולם', שרובה לקבל עליו את צחינת היסוד שנקראת 'זאת' כידוע (עי' זוה"ק ח"א כג, ב), אזי 'לכפר עליכם מכל חטאתם'.

והנה לכך קורין ציוס הכפורים צפרשת עריות, כדי שהאדם יתן על לבו ויקבל על עצמו להיות נשמר מהיום ההוא מן עריות, ראובן הוא ראו בן, היינו שהיה רואה ומסתכל צ"ן, היינו צנו"ן שערי

זזה הרמו ויעקוד את יחמק בנו וישם אותו על המזבח ממעל לעצים' (שם ט), היינו שהעקידה הזאת יש לה מעלה יותר מן המזבח, הגם שהמזבח מכפר עקידה זאת יותר במעלה, וגם 'ממעל לעצים' היינו שהתורה מכפרת כמו קרבנות, והתורה נקראת עצים כי הוא 'עץ חיים' (משלי ג, יח). והנה זאת העקידה היא 'ממעל לעצים', והנה כוונת העקידה היתה שיתכלל מדת הגבורה צמדת החסד והרחמים, שהיא צחינת אברהם, והנה באותו יום שהוא יום כפור, נתעלה מדת יחמק שהיא צחינת גבורה ויראה, ונכלל תחת מדת אברהם שהוא צחינת חסד, והיא צחינת תשובה, כי התשובה היא מחמת חסד ורחמים, כמבואר בתנא דבי אליהו 'חסד גדול עושה הקב"ה עם ישראל שהוא מוחל להם עונותיהם'.

זזה הרמו צחינת 'צראשית' 'תשז ירא' היינו שז ציראת ה', והנה הרמו צזה כמבואר (צ"ר יב, טו) בתחלה עלה ברנונו הטוב לצרוא צמדת הדין ואחר כך שיתף עמו מדת הרחמים - היינו התשובה, והנה הרמו צחינת 'צראשית' היינו שתי צחינות, מדת הדין צחינת 'ירא', וצחינת 'תשז' נרמו מדת הרחמים, כי התשובה הוא מחמת חסד הקב"ה, וזה הכוונה 'ויקרא אברהם שם המקום ה' יראה' (וירא כב, יד),

צינה, והיה מסתכל שיוכל לעשות תשובה
על חטא זה גם כן.

הנה הסמיכת על חטא שחטאנו לפניך
צייטוי שפחים, לעל חטא שחטאנו
לפניך בגלוי עריות, כי מחמת שאדם לא
שמר הדיבור כראוי, על ידי זה בא ח"ו לידי
גלוי עריות.

לפני ה' תטהרו. תטהרו בגמטריא כתר,
והכוונה שעל ידי התשובה ומחילת
עונות נעשה צוה כתר כזיכול להקצ"ה,
כמאמר הכתוב (תהלים סה, ג) 'שומע תפלה
עדיך כל בשר יצואו', ודרשו (פסיקתא רבתי
פיסקא לג) 'עדיך' היא כתרים, וכתיב אחר
כך (שם ד) 'דברי עונות גברו מני פשעינו
אתה תכפרם', רמז כי מחמת כפרת
הפשעים, נעשה כזיכול כתר להקצ"ה.

והנה כבר בארתי (לעיל ד"ה הנה), כי
צעשרת ימי תשובה נתקן החטא

מה שפגם צעשר ספירות, וציוס
הכפורים הוא התיקון מספירת כתר,
והספירות המה עלה ועלול, אם כן
נמצא שכל הספירות אשר מלמעלה המה
עלה, והספירות של מטה המה עלול,
ואינם צחינה גזוה כמו עלה, ואם כן
צכל יוס נתקן מלמטה למעלה, וצוה
יתורץ קושית הצית יוסף, שזה המעלה
של יוס הכפורים שנתקן צחינת כתר,
הגם שהפוגם צוה הדין קשה, וקשה
להתכפר.

אוי יאמר לפני ה' תטהרו. היינו שהכוונה
צריכה להיות ציוס זה, שיטהר עצמו
רק בצביל ה' ולא מחמת יראת העונש,
כמאמר הכתוב (תהלים עט, ט) 'זכפר על
חטאתנו למען שמך', וכן כתיב (שם קיט,
קיא) 'מכל ארח רע כלאתי רגלי למען
אשמר דצרך', שהרחקה מ'אורח רע', לא
היתה מחמת יראת עונש, רק 'למען
אשמור דצריך'.

פרשת האזינו

מאמר זה אינו מכת"ק

החוטא, פוגם במקום אשר עושה צו העצירה, וכדליתא צוהר הק' (מ"ג קכג, א) פגים לעילא, פגים לתתא, פגים ליה, פגים לכולי עלמין, ולזה בעשותו תשובה, צריך לתקן המקום הנפגם.

זזה הכוונה צרש"י הנ"ל, שמים וארץ עדים דצבר', כי זהם ניכר הפגם מהחוטא והן הן עדיו, והו דליתא בגמרא (יומא שס) 'היכי דמי תשובה, מחוי רב יהודה, צאותה אשה צאותה פרק צאותה המקום, והיינו כי הזמן והמקום הנעשה צו העצירה נפגם, וצריך לתקנו. והנה 'צאותה פרק' לשון פריקת עול, כי כשעשה העצירה פרק ממנו עול מלכות שמים, וזה צריך לתקן. והו דליתא צוהר הק' (מ"ג קל, א ועוד) שעשן המוצח היה מתעקס ויוצא לצד צפון, משכן החינוכים, כי עשן נטריקון עולם שנה נפש, והאדם החוטא פוגם בשלשתן כנ"ל, ולזה היה התיקון מעשן המוצח לכפר על אלו, והקרצנות היו מתקנים כל שלשתן.

האזינו השמים ואברהם (לג, א). ופירש רש"י ז"ל שמים וארץ עדים דצבר'. יש לפרש כי איתא בגמרא פרק קמא דראש השנה (טו, ב) דצרים המקרעין גור דינו של אדם, שינוי השם ושינוי מעשה, ויש אומרים אף שינוי מקום. ויש לפרש צרמו, דהנה כתיב (הושע יד, ב) 'שובה ישראל עד ה' אלהיך', והכוונה כי הצדיקים מהפכין מדת הדין למדת הרחמים, והרשעים צהיפוך, וזה 'שובה ישראל עד' שיהיה ה' אלהיך, שמדת הדין יהיה נתהפך לרחמים.

וזזהו הרמו שינוי השם, שישנה השם מדת הדין הנעשה על ידי עונותיו, ויהפכו לרחמים. וגם שינוי מעשה, כי בתשובה מאהבה זדונות נעשו כזכיות (יומא פו, ב), נמצא שנעשה מן העצירה מצוה, וזהו שינוי מעשה, שישנה המעשה לזכיות. ויש אומרים אף שינוי מקום, כי האדם

וזחזו שכתוב (ויקרא ג, א) 'ונפש כי תקריב', רמו על תיקון הנפש, וגם הזמן מרומז בקרבנות, כי כתיב (פנחס כח, ב) 'תשמרו להקריב לי צמועדו', רצה לומר שהמועד והזמן יהיה מתוקן, וגם להמקום יש תיקון על ידי הקרבן, כי הצית המקדש היה צאמצע העולם, ושם האצן שתיה שממנו הושחת עולם (עי' יומא נד, ב), נמצא שכל המקומות נכללין בשם, ולזה על ידי הקרבן יתוקן גם מקום החטא, ונמצא על ידי הקרבנות תקון לשלשתן כנ"ל.

ע"כ אינו מבתי"ק

האזינו השמים ואדברה. הענין כי כתיב ויכתוב משה את דברי השירה הזאת על ספר עד תומס (עי' וילך לא, כז-כד), והכוונה כי 'תומס' לשון תמימות, והוא מדת האמת ועל ידי שהיה כל תורתו צאמת, לכן זכה שישמעו השמים וארץ לקולו. וזה פירוש הפסוק (תהלים יז, א) 'האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה', שעל ידי האמת זוכה שישמע תפלתו.

וזוה פירוש 'גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד' (יומא פו, א), כי כתיב (תהלים פט, טו) 'לדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך', ונמצא ששם 'מכון' האמת, ולזה התשובה - שהיא

צאמת - מגעת לשם. וזה רמז הפסוק (יחזקאל א, כו) 'ודמות הכסא דמות כמראה האדם מלמעלה', כי 'הכסא דמות כמראה האדם' סופי תיבות האמת, שזוכין לשם אס הוא צאמת, וזה 'ידי אדם מתחת כנפיהם' (שם א, ח) סופי תיבות תמים, רמו גם כן כי המחזיק צמעוז האמת, זוכה להגיע עד כסא הכבוד. וזהו שכתוב אלל אנשי ינוה (יונה ג, י) 'וירא אלהים את מעשיהם כי שבו מדרכם הרע', 'וירא אלהים את' סופי תיבות אמת, שעל ידי זה זכו להתקבל תשובתם צרפון, יען שהיה צאמת. וזה רמז הפסוק (תהלים כג, כח) 'יזכרו וישונו לה' כל אפסי ארץ', זה קאי על תשובה, ולזה 'אפסי ארץ' גמטריא אמת עם הכולל. וזה רמז אמרם ז"ל (יומא פו, א) 'תשובה תולה', כי 'תולה' גמטריא אמת, והיינו שהכל תלוי צאמת. וזה רמז הפסוק (מכילת ז, יח - כ) 'מי אל כמון נושא עון וגו' תתן אמת ליעקב', שעל ידי התשובה זוכה לאמת, כי זה תלוי בזה.

וזחזו גם כן 'גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד', שעל ידי התשובה זוכה לצוא למדת האמת, ועל ידי זה יעלה לפני כסא הכבוד, כי בלא זה 'דובר שקרים לא יכון לנגד עיני' (תהלים קא, ז). וזהו דאיתא בצפריים (עי' צרית כהונת עולם מאמר אילוי של יחאק פ"ב) כי הי"ג מדות מכוונין נגד י"ב חדשי השנה, ומכוון תיבת ואמת נגד

תשרי, שכל המעשים בזה החודש לריכין להיות באמת.

האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי יערוף כמטר לקחי וגו' כי

שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו (לג, א - ג).
 דהנה אדם הוא מורכב מחומר ולורה, והנה האדם הוא צחינת חסד ודין, היינו מיצר טוב שהוא סטרא דימינא, הוא צחינת חסד, ומתחומר שהוא היצר הרע, שהוא מסטרא דשמאלא, הוא צחינת דין. והנה האדם לריך להיות כובש החומר תחת הלורה, ובוה כובש מדת הדין תחת החסד והרחמים, והנה כן מנינו אלל אצרהס אצינו ע"ה 'והולאתו מאור כשדים ושמת שמו אצרהס, ומלאת את לבבו נאמן לפניך' (נחמיה ט, ז - ח), ומצואר במדרש (עי' ירושלמי ברכות פ"ט ה"ה) לבו לא נאמר אלל לבבו, שגם היצר הרע של אצרהס אצינו היה נאמן להקצ"ה. והנה הסמיכות, כי מעת שילא מאור כשדים היה הגוף צריה חדשה, והחומר נתהפך להיות לורה, ולכך נקרא שמו אצרהס גמטריא רמ"ת, ששלט על הרמ"ת אציריס, והחומר נתהפך לטוב ונאמן לפני הקצ"ה.

והנה נחזור לענינו, דהנה צסוף הפרשה וילך כתיב (לג, ל) 'וידבר משה באזני כל קהל ישראל את דברי השירה הזאת עד

תומס', והנה על 'תמים' (נח ו, ט) תרגומו 'שלים', והנה שלים הכוונה על שלימות הלב, כמאמר הכתוב (מלכים א ח, טא) 'והיה לבבכם שלם עם ה' אלהיך'. והנה זה הסמיכות לפרשת האזינו, כי הכוונה כי על ידי התורה היו זוכין בני ישראל לבוא לבחינה גדולה 'עד תומס', שהיה להם תמימות והיה לבס שלם צה'. והנה זה 'האזינו השמים ואדברה ותשמע הארץ אמרי פי', השמים והארץ הם הנשמה והגוף, ושניהם יהיו לקיום הרלון מקוב"ה. [זה 'תורת ה' תמימה משיבת נפש' (תהלים יט, ח), היינו כי על ידי ה'תורה' שהיא 'תמימה', 'משיבה' גם ה'נפש' שתהיה 'תמימה' ושלם].

והנה אמר הכתוב 'יערוף כמטר לקחי', דהנה כתיב אלל מטר 'כי לא המטיר ה' על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה' (בראשית ג, ה), והנה נמלא כי נתינת המטר על הארץ היה תלוי באדם למטה, והנה כן בתורה, שאדם לריך להיות כלי מוכשר לקבל עליו עול תורה, והנה לריך להזדכך אצרו, כי מחמתם לא יהיה מסך המבדיל, והם יהיו כמו הנשמה. וזה הסמיכות 'יערוף כמטר לקחי' ראשי תיבות כלי, היינו שהיה כלי לקבל התורה, ובוה ההזדככות זוכה 'כי שם ה' אקרא הבו גודל לאלהינו', גדולה היא צחינת חסד,

אלהינו הוא מדת הדין, היינו שממתיק
בחינת אלהים מדת הדין, לבחינת חסד.

נכונה וציראת שמים, ומי שיש צו יראת
שמים דבריו נשמעים (צרכות ו, 3).

אך יאמר האזינו השמים ואדברה ותשמע
הארץ אמרי פי יערוף כמטר לקחי.
דהנה כתיב (צראשית 3, ו) 'ואל יעלה מן
הארץ והשקה את כל פני האדמה', הנה
מתחילה יעלה 'אד' ואחר כך 'השקה את
כל פני האדמה', כן באדם אלל לימוד
התורה, מתחילה צריך להיות התעוררות
מלמטה, והמחשבה הזאת עולה למעלה,
ואחר כך בא מלמעלה התעוררות למטה.
וזה 'האזינו השמים ואדברה', היינו
מתחילה צריך אדם להתעורר 'השמים',
ואחר כך 'ותשמע הארץ אמרי פי', כי בא
אתערותא דלעילא ומעורר אדם למטה.
והנה הכל היה מן העפר, אפילו גלגל
חמה, כי העיקר צריאת עולם היה עבור
אדם למטה, והנה מחמת כי אדם למטה -
הוא עיקר וכל עלמות טפלים, והמה
מכניס כי הויתם מעולם הזה.

יערוף כמטר לקחי תול כטל אמרתי (ל3, 3).
הנה כתיב (צראשית 3, ה) 'כי לא
המטיר ה' על הארץ ואדם אין לעבוד את
האדמה', הנה האדמה לא תזריע ותנמיח
רק כי אם חורש ועובד צה, אף כי מטר
יורד מן השמים, כן צהתורה הק', העיקר
שיהיה אדם כלי מוכשר לקבל התורה,
המכונה בשם מטר (עי' תנחומא האזינו א).
וזה הרמז 'יערוף [כמטר] לקחי' ראשי
תיבות כלי, וכן 'ומלאה הארץ דעה את ה'
כמים לים מכסים' (ישעיה יא, ט), ראשי
תיבות כלים, דהנה 'המים לים מכסים',
מחמת כי הוא שם מקום נמוך מאוד, ולכך
המקום הזה, הוא כלי לקבל המים מן הים,
כן אלל האדם צריך כלי לקבל התורה
הנקראת דעת (סוטה מט, א), והבין.

אך יאמר האזינו השמים ואדברה ותשמע
הארץ אמרי פי. היינו אם הדיבורים
האזין שמים, ויהיה להם עליה, אזי
הדיבורים האלו עושים רושם, והדיבורים
האלו מחזירין לתשובה לבני אדם, כי אם
הדיבורים הולכין למעלה, המה צתשובה

אך יאמר יערוף כמטר לקחי תול כטל
אמרתי כי שם ה' אקרא הבו גודל
לאלהינו. דהנה האדם אף שיש לו קצת
השגה דצברי תורה, ידע שאין זאת מכחו,
רק שמן השמים ניתן לו זה הידיעה, והנה
אלל כל דבר שבעולם, דהיינו צזריעה
וקצירה וצמשא ומתן יוכל האדם לומר
ולטעות שכחו ועונס ידיו עשו זאת, רק

אך יאמר יערוף כמטר לקחי. דהנה תרגומו על 'ויניחו אותו במשמר' (ש"ל טו, לד) - 'במטרא', והנה אדם נריך לידע, כי התורה הקדושה משמרתו מכל רע, וזהו 'יערוף כמטר', כמו אדם מקבל צאהבה דבר אשר ידע שהיא משמרו, כן אדם נריך לקבל צאהבה את התורה מחמת כי היא משמרתו.

אך יאמר יערוף כמטר לקחי. דהנה כתיב (בראשית ג, ה) 'וכל שיח השדה טרם יהיה', ופירש רש"י ומה טעם לא המטיר לפי שאדם וכו' ואין מכיר בטובתם, והנה הולכי דרכים אף שמנערים עצמם צעת המטר, אף על פי כן ישמחו, כי יודעים שעל ידי המטר יש להם חיים בעולם. וכן בתורה, אף שמנער עצמו לפי שעה צעת הלימוד, נריך לידע שהרי על ידי הלימוד זוכה לחיים הנצחיים.

כי שם ה' אקרא (לז, ג). סופי תיבות **אימה**, והרמוז, כי צעת כי אדם מזכיר השם הוי"ה צ"ה נריך להיות צאימה ויראה, וכן הרמוז 'כי לא דבר רק הוא מכס' (לז, מז), 'כי לא דבר' סופי תיבות **ירא**, והנה זאת תלוי רק בכס, כמאמר חכמינו ז"ל (ברכות לג, ב) 'הכל צידי שמים חוץ מיראת שמים', וכן הרמוז 'אז ישיר

במטר ובטל ובשעירים וברציצים לא יוכל האדם לטעות, כי האדם אין עושה שום פעולה בזה, והנה מוכרח להאמין כי זאת מן השמים.

והנה כן נריך האדם להצין במחשבתו, כי הדברי תורה אשר אדם משיג אין זאת מכחו, רק אשר יתן לו השי"ת שכל להצין הדברי תורה. והנה אף על פי שאדם אין עושה כלום, ואף על פי כן החסד מהקצ"ה על ישראל, כי אם אדם קורא להשי"ת, בזה 'הצו גודל לאלהינו', שהשי"ת יש לו נייחא מזה, ויהצו כח לעילא, כמאמר הכתוב (תהלים סח, לה) 'תנו עוז לאלהים', כמאמר הזוהר הק' (צא לז, ב; ויקרא ג, א) ישראל מוסיפין כחא דלעילא.

אך יאמר יערוף כמטר לקחי וגו'. דהנה במטר ובטל ובשעירים וברציצים, הנה הטובה אשר צא ממנה, הנה זה לכל העולם, ולא לאחד בלבד, ולכן מצרך במטר הטוב והמטיב (ברכות נד, א), ואמר הכתוב שהלימוד התורה יהיה על צחינה זאת, שהחסד אשר צא מהתורה יהיה לא לטובת עצמו בלבד, רק החסד יהיה לכל העולם כולו.

ולכך אינן רשאים להזכיר השם אחר צ' תיבות, והטעם הוא צאמת כי הרואה להזכיר שם ה', צריך לעצור דרך כל העולמות עד יגיע לשם ה', ולזה המלאכים שהם בעולם היצירה, צריכים לעצור דרך ג' עולמות, יצירה, צריאה, אצילות, עד שם ה'. אולם ישראל שהם בעולם הצריאה, אינן צריכים לעצור רק שני עולמות, ולכך המלאכים מזכירים רק אחר ג' תיבות, וישראל אפילו אחר צ' תיבות.

וזוה פירוש הכתוב (ישעיה מג, א) 'כה אמר ה' צוראך יעקב', והיינו שלכך אנו מזכירים השם אחר שני תיבות - 'כה אמר ה'', הוא על ידי זה 'כי צוראך יעקב' שהוא מעולם הצריאה, ולכן שפיר יכול להזכיר אחר צ' תיבות כנ"ל. וזהו דאיתא צמדרש (פסיקתא רבתי כ) 'צשעה שעלה משה למרום רצו מלאכי השרת לשרפו, אמר לו הקצ"ה, אחוז צכסא כצודי והחזור להם תשובה', והכוונה הוא להנ"ל, שיראה להם כי הוא גדול צמדריגה יותר מהם, והוא אחוז צכסא הכבוד, הוא עולם הצריאה, נמצא הוא חשוב מהם.

וזוהו דאיתא צגמרא (יומא פו, א) 'גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד', והטעם כי יען שנשמות ישראל הם מכסא הכבוד, לכן עזירתם פוגם עד כסא הכבוד, והתשובה צריכה להיות צחותו מקום הפגם לתקן, ולכן ההכרח שגם התשובה מגעת

משה וצני ישראל' (צשלה טו, א), ראשי תיבות איוס, וכן 'משה וצני ישראל את' ראשי תיבות איוס, והרמז, כי השירה היתה נאמרה צאימה, וכן 'למנצח מזמור לדוד' סופי תיבות מרד, והנה חרד הוא פחד ויראה, והרמז כי המזמור הוא ציראה ופחד לפני הקצ"ה.

מאמר זה אינו מבתי"ק

או יאמר כי שם ה' אקרא הבו גדול לאלהינו. יש לפרש, כי איתא צמדרש (עי' חולין נא, צ) שאין המלאכים רשאים להזכיר השם רק פעם אחת צשבע או ציובל, וגם איתא (שם) שאין המלאכים רשאים להזכיר השם רק אחר ג' תיבות, מה שאין כן ישראל אפילו אחר צ' תיבות שמע ישראל. וזהו כי שם ה' אקרא', שאני קורא את השם אחר צ' תיבות, כמו 'כי שם', ואחר זה 'ה' אקרא הבו גדול לאלהינו', שטוב להודות לו שנתן לנו זאת המדריגה יותר ממלאכים.

ודגה הטעם הוא מה שאנו רשאים להזכיר השם יותר קרוב ממלאכים, דהנה נשמות ישראל המה אצולים מתחת כסא הכבוד הוא עולם הצריאה, והמלאכים המה מעולם היצירה, וצריאה למעלה מיצירה. ואף שהגוף הוא שפל ונצה, אבל הנשמה אצולה ממקום גבוה מן המלאכים,

עד כסא הכבוד. וזהו דליתא צפסיקתא (פרשה מא) 'צשעה שישראל חוטאים יעקב לוקה צמערת המכפלה', כי נורתו של יעקב חקוקה צכסא הכבוד, ולכן על ידי החטא מגיע פגם ח"ו לו, וזהו 'יעקב לוקה' שנוגע עדיו החטא. וזה פירוש הכתוב אל תירא יעקב כי אתך אני והנני מושיעך מרחוק וזרעך מארץ שצים (עי' ירמיה ל, י-יא; מו, כז-כח), שהקצ"ה הצטיח ליעקב, שלא יירא מפגם התחתונים, 'כי הנני מושיעך מרחוק', אפילו הם מרחוק מן הקדושה, 'כי זרעך מארץ שצים', כי יזכו לתשובה, ועל ידי זה יתקנו כל הפגמים. וכמו שאמרו ז"ל (ברכות לד, ז) 'שלום שלום לרחוק ולקרוב' (ישעיה נו, יט), שהיה רחוק ונתקרצ על

ידי התשובה. וזהו שמלינו צגמרא (תענית ה, ז) גצי יעקב, מקיש הוא לזרעו, מה זרעו צחיים אף הוא צחיים, והיינו שעל ידי שזרעו צחיים והם צשלימות, אזי אף הוא צחיים. וזה פירוש הכתוב (וישלת, לז, כט) 'לא יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל כי שרית עם אלהים', ורצה לומר ש'לא יעקב' שלא תהיה צמדריגה נמוכה כעקב, רק 'ישראל' אותיות לי ראש, וראש רמוז על כסא הכבוד, והיינו שנשמתך אלוהה מכסא הכבוד, וראיה 'כי שרית עם אלהים', וזכית להכניע מלאך לפניך, יען כי אתה גבוה יותר מן המלאכים כנ"ל.

מאמר זה אינו מבתי"ק

